

Maj 2021

Digital undervisning – Underviserorganisationernes erfaringer under nedlukningen

Gensynsglæden blandt de elever, kursister og studerende, der er tilbage på uddannelsesinstitutionerne, viser med al tydelighed, at vi skal værdsætte og tage vare på den fællesskabsfølelse og det tilhørsforhold, alle oplever i deres respektive klasser og hold. Den følelse er sammen med underviserens faglige kompetencer de vigtigste byggesten i undervisningssituationen.

Covid-19 og dertilhørende nedlukninger og nødundervisning har givet de danske undervisere i grundskolen, ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser væsentlige erfaringer med digital undervisning. Erfaringer der kan bygges videre på.

Erfaringerne er imidlertid skabt, mens nedlukninger fjernede mulighederne for andre didaktiske valg. De bør i sig selv ikke betyde ændrede grundskoler, ungdomsuddannelse og videregående uddannelser, men bruges som afsæt til en forsat vigtig diskussion af, hvilken betydning digitalisering skal have for uddannelsessektoren.

I den forbindelse ønsker DUS at sætte fokus på den europæiske rammeaftale om digitalisering, parterne på det europæiske arbejdsmarked vedtog i 2020. Aftalen bidrager bl.a. med at højne opmærksomheden på arbejdsgiveres, arbejdstageres og deres repræsentanternes kendskab til de muligheder og udfordringer i arbejdslivet, der følger med den digitale omstilling. Herunder:

1. Arbejdets tilrettelæggelse
2. Arbejdets indhold og kompetencer
3. Arbejdsvilkår
4. Relationer på arbejdspladsen

Rammeaftalen gør særligt opmærksom på blandt andet digitale kompetencer og sikkerhed i ansættelsen, kunstig intelligens (AI), garanti for princippet om menneskelig kontrol og etiske aspekter som for eksempel respekt for menneskelig værdighed samt overvågning.

Herunder beskriver vi særlige områder, som i forbindelse med nedlukningerne også har vist sig væsentlige at inddrage i overvejelserne om digital undervisning.

Målet er kvalitet

Digital undervisning er én metode blandt mange andre. Valg af metode må altid træffes med det mål at skabe størst mulig kvalitet i undervisningen.

Den vurdering indeholder bl.a. *hvad* der undervises i, *hvem* der undervises, og *hvilke* rammer der undervises inden for. Det valg træffes bedst med afsæt i den fagprofessionelle undervisers didaktiske vurdering og frie metodevalg.

Digital undervisning giver nye muligheder for det valg, men der bør ikke gælde minimumskrav på mængden af digital undervisning eller udvikles skolekoncepter, der fratager den enkeltes lærers mulighed for klog inddragelse af digitale ressourcer i undervisningen.

Undervisning er en relationel proces

Undervisning bliver til i et sammenspil mellem underviserne og elever, kursister og studerende. Den distance, der kan opstå i mødet med en skærm, kan påvirke noget af den tillid, et fællesskab består af - og skaber hos nogle en barriere for at turde deltage fuldt ud.

Fællesskabet og den relationelle dimension i undervisningen er afgørende for både trivslen og for udbyttet af undervisningen. Netop disse dimensioner er vanskelige at overføre til den rent digitale undervisning.

Nogle elever og studerende har taget positivt imod den digitale undervisning. Årsagerne til det skal vi interessere os for. En vigtig del af undervisning og uddannelse er imidlertid også at lære at indgå i et socialt og fagligt fællesskab. Vigtige erfaringer fra nødundervisningen er desværre samtidig, at flere elever og studerende mistrives fordi der i fjernundervisning er dårligere betingelser for relationsarbejdet.

Undervisning skal mindske ulighed

Ikke alle har samme forudsætninger for at deltage i digital undervisning. Det gælder adgangen til teknologi. Og det gælder mere lavpraktiske forhold som plads og ro i hjemmet og muligheden for at få hjælp uden for uddannelsesinstitutionerne.

Langt fra alle forskelle i forudsætninger er nye. Men mange kan ofte være vanskeligere at adressere i en rent digital undervisning.

Kvalitet koster – også når undervisningen er digital

God digital undervisning kræver tilrettelæggelse, forberedelse og konstante overvejelser om både indsats og udbytte. Det kan ikke reduceres til valg af software.

Erfaringerne fra Covid-19 har været, at elever, studerende og kursister har brugt mere tid på forlagenes portaler og i kommercielle undervisningsforløb end ellers. Disse platforme og programmerede pædagogiske miljøer har haft store konsekvenser for skoler og uddannelsesinstitutioners sociale og tekniske infrastruktur.

Det viser et behov for, at underviserne løbende rustes til fortsat at kunne træffe de didaktiske og metodemæssige valg med de digitale muligheder, så aktører med kommercielle interesser ikke får for stor indflydelse på undervisningens pædagogik, didaktik og indhold.

Digitale dilemmaer og GDPR

Det er ikke nyt for underviserne at arbejde med digitale undervisningsmetoder og -redskaber. De tekniske kompetencer er for manges vedkommende på et højt niveau.

Det er de medfølgende dilemmaer, som fylder. Når undervisningen flyttes fra et fysisk til et digitalt rum, får alle bl.a. adgang til hinandens privatsfære. Anvendelsen af forskellige digitale platforme rejser vigtige spørgsmål om datasikkerhed- og deling. Rammerne for digital undervisning er ikke altid tænkt med i de arbejdsvilkår og -regler, der findes på den enkelte uddannelsesinstitution.

Der er regler og rammer som ikke er defineret på dette område endnu og som kræver en opbygning af en kultur, hvor ordentlighed og ansvarlighed også findes digitalt.

Vi ønsker som underviserorganisationer at forsætte dialogen om, hvordan undervisningssektoren kan blive ved med at udvikle sig og blive dygtige til at veksle mellem analoge og digitale undervisningsmetoder og materialer, når det giver mening for undervisningen.

Danske Underviserorganisationers Samråd er et samarbejdsorgan for landets 6 underviserorganisationer. Samrådet består af Danmarks Lærerforening, DM, Frie skolars Lærerforening, Gymnasieskolars lærerforening og Uddannelsesforbundet.